

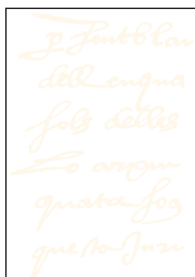
ARXIUS

B U T L L E T Í D E L

N Ú M E R O 1 3

S E R V E I D ' A R X I U S

P R I M A V E R A 1 9 9 6

El fons de la Comissaria Delegada de la Generalitat a Girona, de capital importància per a l'estudi de la II República i la Guerra Civil en aquesta demarcació, forma part del grup 1. *Fons de la Generalitat de l'Arxiu Històric de Girona.* Està format per la documentació generada pels organismes de la Generalitat republicana a Girona en el període que va de la primavera de 1931 a les primeres setmanes de 1939.

Sobre una estructura molt definida, neix una nova administració

Com és sabut, el Decret de 28 d'abril de Presidència de la Generalitat declarava que les diputacions de Girona, Lleida i Tarragona desapareixien com a tals, i les reconvertia de fet, juntament amb la de Barcelona, en entitats integrades en la Generalitat. De la nit al dia s'anul·laven així unes administracions amb un segle d'història, que acabaven de viure –durant la Dictadura de Primo de Rivera– una espècie d'*edat d'or*, amb més atribucions i disponibilitat de recursos que en etapes anteriors i una més gran autonomia.

Les comissaries delegades van heretar d'aquesta manera totes les funcions, estructura, recursos i personal de les diputacions provincials, funcions i recursos que deixaven de pertànyer a una administració local –extingida– per passar a ser parts de la nova Administració autonòmica. Durant els seus vuit anys d'intensa i accidentada vida, les competències i estructures de les comissaries delegades es van correspondre en bona part amb les antigues diputacions. Dos àmbits funcionals especialment importants serien els de la beneficència, denominació que es canviaria per la d'*assistència social*, i la d'obres i vies, amb una atenció preferent per la millora i el manteniment de les xarxes viàries de les respectives demarcacions.

QÜESTIONS DE TREBALL

LA COMISSARIA DELEGADA DE LA GENERALITAT A GIRONA I LA SEVA DOCUMENTACIÓ (1931-1939)

i educació realitzats entre maig i setembre de 1931, del gener del 1933 a l'estiu de 1934 s'anirien transferint progressivament noves competències i serveis, procés que quedaria interromput durant el *bienni negre* i que es veuria renovat a partir del febrer de 1936. Les competències transferides es referien pràcticament a tots els àmbits, des de l'ordre públic al patrimoni cultural, passant per les obres públiques, ports, aviació civil, etc. La desaparició de la figura dels governadors civils el gener de 1933 demostra la importància i profunditat del buidament de competències a favor de la Generalitat, amb el corresponent reforçament de les comissaries sòlidament fonamentades en la base de les antigues diputacions.

En segon lloc, el mateix desenvolupament de l'Estatut d'Autonomia afegiria noves competències i serveis, no existents fins al moment, que ampliarien encara més el ventall d'actuacions de la Generalitat i de les comissaries en particular.

La tercera circumstància que donaria caràcter propi a les comissaries en l'àmbit competencial, estigué determinada per la sublevació militar de juliol de 1936 i la revolució i la Guerra Civil que la van seguir. De l'inici al final d'aquests fets les comissaries van adquirir noves responsabilitats per donar-hi resposta. L'atenció als refugiats de guerra en seria una i no pas poc important. També el proveïment de productes bàsics de consum a la població obligaria a adaptar recursos i serveis. Resultat directe de les necessitats de l'economia de guerra seria la creació de l'Oficina Reguladora del Pagament de Salari, dedicada a facilitar el pagament dels sous tant a les empreses privades com a les col·lectivitzades i cooperatives.

D'aquesta manera, a partir d'una

S U M A R I

QÜESTIONS DE TREBALL

La Comissaria Delegada de la Generalitat a Girona i la seva documentació (1931-1939)
Arxius comarcals i arxius eclesiàstics

AGENDA

NOUS FONDS I DOCUMENTS
INGRESSATS ALS ARXIUS

NOUS INSTRUMENTS DE
DESCRIPCIÓ DELS ARXIUS

BIBLIOGRAFIA

ARXIU NACIONAL
DE CATALUNYA

El fons fotogràfic Bert i Claret

estructura inicial similar a la de les antigues diputacions, les comissaries anirien adquirint una personalitat més singular i diferent a la de les seves predecessores. L'actuació personal dels comissaris delegats hi afegiria a més un alt contingut polític, i a partir de 1934, tindria també un gran relleu la figura del comissari d'ordre públic, hereu de part de les atribucions abans assumides pel governador civil.

La documentació de la Comissaria de Girona

La Comissaria Delegada de la Generalitat a Girona va ocupar la seu de la Diputació. Compartia locals amb el Govern Civil fins a la desaparició d'aquest el gener de 1933. Durant els seus vuit anys d'existència la Comissaria delegada de Girona va produir un volum de documentació molt superior a la produïda per la Diputació en períodes similars, superioritat motivada per l'activitat febril de la Comissaria i per l'assumpció de les competències i funcions a les quals ens acabem de referir. Crida també l'atenció la renovació i millora formal que es produeix en els documents en comparació amb les etapes anteriors.

L'arxiu de la Comissaria estava instal·lat a la primera planta de l'immoble i contenia la documentació de l'antiga Diputació i part del fons del Govern Civil. L'arxiu va viure uns anys de força activitat. La Comissaria es va preocupar de millorar l'estat dels fons que havia heretat de la Diputació i els que anava generant la Comissaria es van tractar de manera unitària. Carles Rahola, en la seva qualitat de funcionari de la Comissaria, va promoure i dirigir la realització d'aquests treballs. L'esclat de la guerra va representar encara la incorporació de més persones a l'atenció de l'arxiu. Es tractava de sacerdots que la Comissaria destinava a aquesta tasca per tal d'evitar-los represàlies dels grups més radicals. Va ser el cas del doctor Morera i del doctor Tomàs Noguera. També va treballar a l'arxiu de la Comissaria l'historiador i crític d'art figuerenc Joan Subias.

Com és sabut, la Generalitat, i amb ella les comissaries delegades, va desaparèixer un cop acabada la Guerra Civil. Amb el franquisme van reaparèixer les diputacions, que van recuperar les atribucions i mitjans anteriors a la proclamació de la República. Les competències traspasades

per l'Estat també van ser recuperades per aquest.

La documentació de la Comissaria Delegada de Girona va restar dipositada en els que havien estat els seus locals, en poder de la Diputació restablerta. La Diputació no va destinar ningú al servei de l'arxiu fins l'any 1948, any en el qual passà a ser-ne responsable el doctor Tomàs Nogué, que el coneixia del període de la guerra. El doctor Nogué era alhora l'arxiver diocesà. Els treballs que s'hi van portar a terme a partir d'aquell moment van prosseguir els iniciats durant la guerra considerant novament com una única entitat tots els documents guardats a l'arxiu, fins i tot els provinents del Govern Civil. Els expedients generats per la Comissaria quedaren així integrats a les sèries de la Diputació.

L'any 1985 la documentació de la Diputació de Girona de més de 15 anys d'antiguitat i amb ella la pròpia de la Comissaria, va ingressar a l'Arxiu Històric de Girona en el marc del conveni signat entre la Diputació i el Departament de Cultura de la Generalitat.

La identificació, classificació i descripció del fons

La documentació de la Comissaria ha estat objecte, recentment, d'un treball de classificació i descripció. Inicialment va caldre identificar la documentació de la Comissaria entre la pròpia de la Diputació. Aquesta identificació va ser molt laboriosa perquè obligà a revisar una bona part del fons de la Diputació. En alguns casos es van plantejar dubtes sobre els límits entre l'un i l'altre. És molt freqüent, per exemple, l'existència d'expedients o assumptes no resolts en el moment de la creació de la Comissaria o en el moment de la seva desaparició. En tots dos casos l'expedient s'ha atribuït a l'Administració, sigui la Comissaria o la Diputació, que finalment els va resoldre.

El quadre de classificació d'aquest fons té vuit entrades principals: Administració general, Hisenda, Obres i vies, Assistència social, Cultura, Ordre públic, Eleccions i Oficina Reguladora de Salaris. A l'interior de cadascuna de les sèries s'han agrupat per les afinitats determinades per l'organograma de la Comissaria Delegada. L'àmbit més complex és el d'Obres i vies, subdividit en «oficina tècnica» i «oficina administrativa». La documentació ha quedat enquadrada en un total de 71 sèries. Un total de 732 capses guarden la documentació d'aquest fons. En els casos d'unitats d'instal·lació corresponents a sèries de contingut heterogeni la descripció dona referència de cada unitat documental.

Aquests treballs deixen obert aquest interessantíssim fons a noves recerques sobre una institució i un període que han merescut encara poca atenció per part dels historiadors gironins.

Josep MATAS i BALAGUER

ARXIU COMARCALS I ARXIU ECLESIASTICS

Els arxius eclesiàstics tenen una evident importància dins el conjunt del nostre patrimoni documental. Són producte de les activitats d'una institució secular i importantíssims per a estudiar la nostra història. Per tant, la seva salvaguarda esdevé una necessitat indefugible. Primer de tot, però, cal conèixer en quina situació es troben aquests arxius, des de tots els punts de vista: abast de la documentació, instal·lacions, personal, instruments de descripció, accés, etc.

En aquest petit espai volem reflexionar més concretament sobre les relacions que han de tenir els arxius comarcals amb el patrimoni documental generat per l'Església. Des del punt de vista de la legislació, només cal recordar el que diu un dels articles del Decret 110/1988 d'organització de la Xarxa d'Arxius Històrics Comarcals: els directors dels arxius històrics comarcals han de tutelar tot el patrimoni documental de la comarca i tenir coneixement de la seva situació. En aquest cas, doncs, esdevé obligat que els responsables dels arxius comarcals s'interessin pel patrimoni documental eclesiàstic de la comarca respectiva.

Des de l'Arxiu Històric Comarcal de Tàrraga –en actiu des del 1986– hem volgut incidir en aquest àmbit dels arxius de l'Església. Cada comarca, en aquest sentit, és diferent, i en cada cas cal aplicar uns criteris específics, tot adaptant-se a les pròpies realitats. En el cas de la comarca de l'Urgell, cal dir que les parròquies depenen de tres bisbats diferents: Tarragona, Urgell i Solsona. A més, disposem d'un arxiu monàstic important: el de l'abadia cistercenca de Santa Maria de Vallbona, de ben segur l'arxiu històric més destacable de tota la comarca. Així doncs, partim de la realitat d'un mapa parroquial –que cal confeccionar– on la primera tasca fou saber quins fons parroquials es trobaven encara a la comarca i quins eren als arxius diocesans respectius. També calia tenir informació sobre els arxius malmesos en el passat, sobretot durant el període de 1936-39. En definitiva, es tractava de tenir, a l'arxiu comarcal, un coneixement dels fons eclesiàstics de la comarca. Un mapa, cal dir-ho, que encara no hem completat.

En el nostre cas, dos bisbats han practicat una política sistemàtica de concentració de fons parroquials als arxius diocesans respectius: és el cas de les parròquies del bisbat d'Urgell i les de l'arquebisbat de Tarragona. En aquest segon cas, fou aquesta una acció pionera, portada a terme pel diligent arxiver Sanç Capdevila (1883-1932), per voluntat del cardenal Vidal i Barraquer, creador de l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona. Per tant, en aquests dos casos –Tarragona i Urgell– s'ha tractat de tenir informació sobre quins fons parroquials de l'Urgell es troben a l'Arxiu Diocesà i tenir una còpia dels respectius inventaris.

En el cas del bisbat de Solsona, és un fet

ARXIU. Butlletí del Servei d'Arxius

<i>Edita</i>	Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya
<i>Redacció</i>	Servei d'Arxius, carrer Portaferrissa, 1, 08002 Barcelona
<i>Coordinació</i>	R. Planes i Albet, A. Magrinyà i Rull
<i>Tipografia</i>	Fotocomposició Fernández, SL
<i>Impressió</i>	Rodergas, SA
<i>Tiratge</i>	2.500 exemplars
<i>Dipòsit legal</i>	B-17.466-93
<i>ISSN</i>	1133-3774

que molts dels seus arxius parroquials –sobretot els de les viles de certa importància demogràfica– es troben a les respectives rectories. Així, des d'un primer moment, fou fonamental contactar amb els rectors respectius, per tal de conèixer la realitat d'aquests fons. Els resultats, en aquest sentit, són esperançadors, encara que insuficients. Cal tenir en compte que molts d'aquests rectors no tenen una preparació arxivística suficient. Per tant, una de les tasques primordials del responsable de l'arxiu comarcal ha estat donar assessorament a aquests rectors sobre aspectes tan diversos com la conservació, les instal·lacions, l'accés per part d'estudiosos, etc.

Un pas endavant ha estat col·laborar amb les parròquies per confeccionar uns primers instruments de descripció d'alguns d'aquests fons parroquials: en el nostre cas, hem inventariat els fons parroquials de Tàrraga (gràcies a una beca concedida per l'Ajuntament de la ciutat), Verdú (un arxiu riquíssim, amb alguns dels registres parroquials més antics d'Europa, i amb un destacable fons notarial; l'inventari s'ha confeccionat dins el marc del Màster d'Arxivística de la Universitat de Lleida) i, més recentment, el de Vilagrassa. Com a mínim, però, cal conèixer en quina situació estan aquests arxius, a banda de la possibilitat d'inventariar-los: instal·lacions, accés, etc. Cal tenir en compte que hi ha dificultats a l'hora de localitzar alguns fons: el fet que molts rectors tinguin cura de diverses parròquies fa que sovint en una mateixa rectoria es trobin diversos fons parroquials, i àdhuc d'àmbits territorials diferents (a les Pallargues, hi ha fons parroquials de l'Urgell i la Segarra, per posar un exemple). Tenir clar el mapa parroquial, doncs, esdevé una tasca indefugible.

Com ja hem apuntat, un arxiu important de la nostra comarca és el del monestir de Vallbona. En aquest cas, l'arxiu comarcal va col·laborar en la redacció de l'inventari (publicat l'any 1992 pel Departament de Cultura de la Generalitat), a banda de les inversions que ha fet el Servei d'Arxius de la Generalitat per dotar el monestir d'unes noves instal·lacions arxivístiques. Per altra banda, hem intentat esbrinar el destí d'alguns arxius conventuals de la comarca, localitzant-los en arxius generals d'alguns ordes, situats sobretot a Barcelona: franciscans, escolapis, etc. En aquests casos, també s'ha demanat la corresponent còpia de l'inventari d'aquesta documentació.

És evident que els arxius històrics comarcals tenen unes prioritats, sobretot pel que fa referència a la documentació pública de la comarca. Tanmateix, creiem que el tema dels arxius eclesiàstics és –en bona part– encara una assignatura pendent, i des dels arxius que hem de tenir cura de la documentació comarcal, hem de tenir interès per conèixer la situació en què es troben aquests importants fons, i col·laborar per tal que no en perilli la deguda conservació (les limitacions econòmiques de moltes parròquies són evidents). No podem ampliar aquestes línies

amb d'altres reflexions, que tocarien àmbits com l'elaboració de quadres de classificació, les instal·lacions, seguretat, personal, accés, etc. Tanmateix, hem intentat il·lustrar un cas concret de col·laboració,

que creiem positiu, i que dins de les nostres possibilitats, han començat a donar fruits.

Gener GONZALVO i BOU

AGENDA

Alt Empordà: curs *La documentació notarial: font per a la investigació històrica*, a càrrec de Laureà Pagarolas i Sabaté, els dies 5, 12 i 19 d'abril de 1997 a la seu de l'Arxiu Històric Comarcal de Figueres. Per a més informació: AHC de Figueres, tel. (972) 67 01 78.

Baix Llobregat: *Curs d'iniciació a la recerca històrica del Baix Llobregat: les dones*, els dies 1, 3, 8, 10, 15, 17, 22 i 24 d'abril a la seu de l'Arxiu Històric Comarcal de Sant Feliu de Llobregat. Per a més informació: AHC de Sant Feliu de Llobregat, tel. (93) 666 67 03.

Barcelonès: *Vè Conférence Européenne des Archives: les bases du métier (VI Jornades d'arxivística de Catalunya)*, organitzades per la ICA/SPA i l'Associació d'Arxivers de Catalunya, Barcelona, Palau de Congressos 27-30 de maig de 1997; *Història de la ramaderia i la veterinària als Països Catalans. IV Col·loqui d'Història Agrària*, del 20 al 24 de maig de 1997, organitzat pel Centre d'Estudis d'Història Rural del Centre d'Estudis Històrics Internacionals de la Universitat de Barcelona. Per a més informació: CEHI, Brusi, 61, 08006 Barcelona; *6es Jornades Catalanes de Documentació. Cap a la societat digital: un món en contínua transformació. Biblioteques, centres de documentació i serveis d'informació. Expodoc-97*, els dies 23, 24 i 25 d'octubre de 1997 al Palau de Congressos de Barcelona. Organitzades per la Societat Catalana de Documentació i Informació (SOCADI) i el Col·legi Oficial de Bibliotecaris i Documentalistes de Catalunya (COBDC). Per a més informació: SOCADI, secretaria de les Jornades, tel. (93) 441 83 16, FAX (93) 441 35 44.

Garrotxa: *Recorreguts urbans V: El Teatre Principal d'Olot*, a càrrec d'Alexandre Cuéllar, el dia 26 d'abril; tertúlia *Com vèiem Josep Pla*, amb Josep Mirambell,

Ramon Sala i Josep Valls, el dia 2 de maig; conferència *Josep Pla i Olot* a càrrec de Margarida Casacuberta, el dia 3 de maig; *Recorreguts urbans VI: De l'Hospici al Montsacopa*, a càrrec de Jordi Nebot, el dia 31 de maig; *Recorreguts urbans VII: Els arbres d'Olot*, a càrrec de David Soler, el dia 28 de juny; *Recorreguts urbans VIII: El Fluvià industrial*, a càrrec de Jordi Pujol, el dia 8 de juliol. Totes les activitats estan organitzades per l'Arxiu Històric Comarcal d'Olot en col·laboració amb el Museu Comarcal de la Garrotxa. Per a més informació podeu adreçar-vos a l'AHC d'Olot, tel. (972) 27 91 31.

Pallars Sobirà: *Curs d'Història del Pallars*, els dies 4, 11, 18 i 25 d'abril a la seu de l'Arxiu Històric Comarcal de Sort; Exposició *Imatges d'un món en guerra*, del 30 d'abril al 18 de maig a la seu de l'arxiu comarcal; conferència *Repercussions de la II Guerra Mundial al Pallars*, a càrrec de Manuel Gimeno, el dia 2 de maig a les 20 hores a la seu de l'arxiu comarcal. Per a més informació: AHC de Sort, tel. (973) 62 14 09.

Segarra: curs *Els fons notariais i la recerca històrica*, a càrrec del Sr. Laureà Pagarolas i Sabaté, els dies 10, 17 i 24 de maig de 1997 a la seu de l'Arxiu Històric Comarcal de Cervera. Per a més informació: AHC de Cervera, tel. (973) 53 17 18.

Solsonès: presentació del llibre *La Universitat carlina a Catalunya (Solsona 1838- la Portella 1838-1840)* de Daniel Montaña i Joan Pujol, el dia 18 d'abril de 1997 a la seu del Consell Comarcal. Per a més informació: AHC de Solsona, tel. (973) 48 15 54.

Urgell: presentació de la revista *Urtx. Revista Cultural de l'Urgell*, el dia 22 d'abril a les 20 hores a la seu de l'Arxiu Històric Comarcal de Tàrraga.

NOUS FONS I DOCUMENTS INGRESSATS ALS ARXIS

(novembre-desembre 1996)

Arxiu Històric Comarcal de la Bisbal d'Empordà: segona transferència de documentació del fons de l'Escola Pública «Joan Margarit» de la Bisbal d'Empordà (1967-1928), 8 capses; documentació de l'Associació Cultural Amics de l'Àliga de la Bisbal d'Empordà (1996), 1 carpeta; una partitura musical del mestre Joan Carreras i Dagàs i lletra dels germans Sitjar intitulada *Los veremadors* (1884); Títol del procurador expedid a favor d'Antoni Candaler i Vicens (1910).

Arxiu Històric de Girona: fons de l'Ajuntament (1894-1991), 20 m. l., i del jutjat de pau de Quart (1939-1990), 0,7 m. l.

Arxiu Històric Comarcal d'Olot: protocols de Ramon Torrà i de Vicenç Capdevila del districte notarial d'Olot (1896), 5 volums; i un protocol de Joaquim Matas del districte notarial de Besalú (1896).

Arxiu Històric Comarcal de Sant Feliu de Llobregat: correspondència de la Vocalia de l'Arxiprestat del Consell d'Homes d'Acció Catòlica de Sant Feliu de Llobre-

gat amb la Federació de Centres Catòlics de la diòcesi de Barcelona (1957-1962), dues carpetes.

Arxiu Històric de Santa Coloma de Farners: documentació de l'alcalde J.M. Burch del fons de l'Ajuntament de Santa Coloma de Farners (1950/1952), 1 carpeta; documentació del Registre de la Propietat de Santa Coloma de Farners (1900-1933), 1 lligall i 2 volums; correspondència del fons de l'Institut d'Ensenyament Secundari de Santa Coloma de Farners (1975-1990), 3,7 m. l.; plànols de la Costa Brava del fons de l'Hotel Eugènia de Lloret de Mar, 0,5 m. l.; col·lecció de programes de festes i impresos de Santa Coloma de Farners (1973-1992), 1 carpeta.

Arxiu Històric Comarcal de Solsona: segon lliurament de documentació del fons de l'Ajuntament (segles XIX-XX), 3 m. l.; i de l'Escola rural del Pinell de Solsonès (segle XX), 0,5 m. l.; 35 cartells de la comarca (1979-1996).

Arxiu Històric Comarcal de Sort: documentació del Jutjat de 1ª Instància i Instrucció de Sort (1818-1870), 0,45 m. l.; i 230 fotografies d'àmbit comarcal.

Arxiu Històric de Tarragona: fotografies de sacerdots de les diòcesis de Tarragona i Tortosa de la sèrie Classes Passives del fons d'Hisenda de Tarragona (1936), 604 unitats.

Arxiu Històric Comarcal de Tàrraga: fons de les cambres agràries de Nalec (1946-1993), Vallbona de les Monges (1929-1994), Ciutadilla (1959-1993) i Belianes (1942-1993), 10 m. l.

Arxiu Històric Comarcal del Vendrell: fons de l'Ajuntament del Vendrell, documentació de les seccions d'Administració General, Hisenda i Beneficiència i Assistència Social (1930/1991), 20 m. l.

(gener-febrer de 1997)

Arxiu Històric Comarcal de la Bisbal d'Empordà: documentació de Recaptació del fons de l'Ajuntament de la Bisbal d'Empordà (1989-1995), 1,20 m. l.; fons de la cambra agrària d'Ullà (1949-1993), 8 caps i llibres de les cambres agràries de Bellcaire, Gualta, la Tallada i Ultramort; documentació de les escoles públiques de Sant Climent de Peralta (1971-1990), Bellcaire (1863-1978), Colomers (1920-1972) i Gualta (1924-1971), 6 caps i tres llibres; segon lliurament de documentació de la Farmàcia Figa de la Bisbal d'Empordà (1929-1980), 3 caps; 27 diapositives, 6 fotografies i 4 negatius de les instal·lacions de l'empresa PAVICSA de la Bisbal d'Empordà (segle XX); 2 programes de la Bisbal d'Empordà de la festa commemorativa del 6 d'octubre (1891 i 1892); testament atorgat per Pere Sagols i Nadal (1874).

Arxiu Històric Comarcal de Cervera: documentació del fons de l'Ajuntament de Cervera (1958-1988), 7 m. l.; 23 goigs amb advocacions de Cervera i d'altres indrets de Catalunya.

Arxiu Històric Comarcal de Figueres: 12 protocols del districte notarial de Figueres (1896); targetes de convit de la desapareguda Galeria Art-3 de Figueres (1977-1986), 94 unitats; 7 llibres de la Fundació Clerch i Nicolau de Figueres (1915-1953); 165 fotografies de la comarca, majoritàriament del cap de Creus (1939-1960).

Arxiu Històric de Girona: expedients de la Comissió Tècnica del Patrimoni de Girona del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya (1989-1991), 7 m. l.; llibres registre de la Delegació Provincial d'Educació (1912-1959), 16 llibres i 1 lligall; documentació del Corregidor de Girona (1715-1830), 19 plecs; 13 protocols del districte notarial de Girona (1896); documentació de l'Escola Pública de Quart (1931-1981), 6 llibres i 1 lligall; documentació del monestir de Sant Feliu de Guíxols (1313-1786), 16 llibres; fons de la Cambra de Compensació Bancària de Girona (1975-1995), 2 m. l.

Arxiu Històric Comarcal d'Olot: 2 pergamins de la Vall d'Hostoles (1238, [trasllat 1322] i 1315); un àlbum de fotografies «Olot en el transcurs del temps» de Josep

M. Dou (1885-1987), que inclou 2.667 fotografies; diapositives estereoscòpiques de la Garrotxa del fotògraf palafrugellenc Josep Granell i Hostench, 425 unitats;

Arxiu Històric Comarcal de Sant Feliu de Llobregat: fons de l'Ajuntament (segles XIX-XX), 40 m. l., i del jutjat de pau de Collbató (segles XIX-XX), 3,60 m. l.

Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners: documentació de les seccions de penal i civil del fons del Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 1 de Santa Coloma de Farners (1996), 2,6 m. l.; documentació de l'Escola Pública de Riudarenes (1912/1973), 1 volum i 1 lligall; fotocòpies del fons patrimonial Planes de Santa Coloma de Farners (1420/1895), 5 lligalls.

Arxiu Històric Comarcal de Solsona: tercer lliurament de documentació del fons de l'Ajuntament de Pinell (segle XIX-1990), 8 m. l.; fons de l'Ajuntament d'Odèn (1881-1983), 12 m. l.; documentació de l'Ajuntament de Llobera (1970-1990), 3 m. l.; 4 protocols notarials de 1971 i un lligall de documentació de la notaria de Solsona (1982-1996); documentació de la cambra agrària de la Coma i la Pedra (1933-1991), 4 lligalls; ; documentació de la família i del bisbe Ramon Riu i Cabanas (segles XVIII-XIX), una carpeta; documentació personal de Joan Algué i Bonvehí (1939-1993), una carpeta; gravat original de Beaulieu de la ciutat de Solsona (segle XVII); dos documents notarials de Sant Llorenç de Morunys (segle

XVIII); 16 fotografies de les festes tradicionals de la comarca del Solsonès (1983-1996); 17 postals de les mines de Cardona (anys vint).

Arxiu Històric Comarcal de Sort: documentació del Consell Comarcal de Pallars Sobirà (1994-1995), 1,70 m. l.; i 2 protocols notarials de Tírvia i Sort (1896).

Arxiu Històric de Tarragona: plaques de vidre i fotografies del fons de la família Moragas (finals del segle XIX i principi del XX), 429 unitats; 62 plaques de vidre del fons de la Chartreuse de Tarragona (1900-1925).

Arxiu Històric Comarcal de Tàrraga: fons fotogràfic de Salvador Albareda i Flaquer de Tàrraga (1900-1936), 400 negatius.

Arxiu Històric Comarcal de Terrassa: lli-

bre registre parroquial de Sant Llorenç del Munt (1675-1943); fons de l'Associació Fons Casteller Emili Miró (1970-1996), 20 m. l.; documentació de la família Ferrer del Portell (Morella 1810-Castelló 1935), una carpeta; escriptures notariales de la família Pujals (1727-1905), una carpeta; Capbreu de Terrassa de Pere Fizes, castlà

de Terrassa (1662-1667), volum en foli de 456 pàgines.

Arxiu Històric Comarcal del Vendrell: documentació del Consell Comarcal del Baix Penedès (1992/1994), 4 m. l.; fons de la Cambra agrària i de la Hermandad Sindical de Labradores y Ganaderos de Santa Oliva (1944-1994), 2 m. l.

NOUS INSTRUMENTS DE DESCRIPCIÓ DELS ARXIS

(novembre-desembre 1996)

Arxiu Històric de Cervera: revisió i actualització de l'inventari de les seccions d'Instrucció Pública, Cultura i Administració General, sèrie correspondència, del fons de l'Ajuntament de Cervera (segle XIV-XIX).

Arxiu Històric Comarcal de Figueres: inventaris dels fons de l'Ajuntament (1467/1976), 26 m. l., i del Jutjat de Pau de Cadaqués (1810/1978), 4 m. l.

Arxiu Històric de Girona: inventaris de les sèries de Ramaderia (1965-1990) i de la documentació de la Delegació Provincial del SNT-SENPA del fons d'Agricultura (1939-1972); índexs generals dels 2.190 notaris actuant als quatre districtes notariales (1261-1895); inventaris dels fons de 22 cambres agràries locals de la comarca del Gironès (segle XX); del fons Construccions Mecàniques Sarasa de Girona (1925-1983); i del fons Productes Tartàrics Sarasa de Girona (1939-1980).

Arxiu Històric Comarcal d'Olot: inventari del fons notarial de Besalú (1312-1895), 43 m. l.; revisió del quadre de classificació, reordenació i renumeració de la col·lecció de cartells de la comarca (1880-1996).

Arxiu Històric Comarcal de Sant Feliu de Llobregat: inventaris del fons de la família Ricart de Sant Feliu de Llobregat (1870-1969), 2,12 m. l.; i del fons de Xavier Bachs i Valldeneu (1963-1980), 1,20 m. l.

Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners: inventaris de la documentació de l'alcalde J.M. Burch del fons de l'Ajuntament de Santa Coloma de Farners (1950); de la documentació de correspondència del fons de l'Institut d'Ensenyament Secundari de Santa Coloma de Farners (1975-1990).

Arxiu Històric Comarcal de Sort: inventaris dels fons de l'Ajuntament de Soriguera (1936-1989), de l'Ajuntament d'Estac (1858-1970), i de la col·lecció de fotografies d'àmbit comarcal (segle XX).

Arxiu Històric Comarcal de Terrassa: inventaris dels fons de la Confraria del Sant Crist de Terrassa (1948-1976), del fons de les Conferències de Sant Vicenç de Paül (1945-1995); del de l'empresa tèxtil Ale-

gre i Cia (1886-1915) i del fons Salvador Utset i Payàs (1896-1968).

Arxiu Històric Comarcal del Vendrell: inventaris dels fons de l'Ajuntament del Vendrell (1772-1939), 43 m. l.; de l'Ajuntament de la Bisbal del Penedès (1812-1980), 42,5 m. l.; del Jutjat de Pau de Cunit (1851-1996), 5 m. l.; del Jutjat de Pau de la Bisbal del Penedès (1940-1977), 3 m. l.; i de la Jefatura Local del Movimiento de la Bisbal del Penedès (1940-1977), 3 capes.

(gener-febrer 1997)

Arxiu Històric Comarcal de la Bisbal d'Empordà: inventaris dels fons de la cambra agrària d'Ullà (1949-1993) i de l'Escola Pública de la Bisbal d'Empordà (1867-1982).

Arxiu Històric Comarcal de Figueres: inventaris del fons de l'Ajuntament (1759/1996), del Jutjat de Pau (1813/1995), de la Delegació Local del Movimiento (1940/1972) i del Sindicat Agrícola de Bàscara (1936-1939).

Arxiu Històric de Girona: inventaris del fons de l'Ajuntament (1894-1993) i del Jutjat de Pau de Quart (1938-1989).

Arxiu Històric Comarcal de Sant Feliu de Llobregat: inventari del fons de la Foneria Miquel Estapé de Sant Feliu de Llobregat (1921-1983).

Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners: inventari de la documentació de civil i penal del fons del Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 1 de Santa Coloma de Farners corresponent a l'any 1996; inventari del fons patrimonial Planes de Santa Coloma de Farners (1420/1895).

Arxiu Històric de Tarragona: inventari de la sèrie Classes Passives: fitxes de sacerdots de les diòcesis de Tarragona i Tortosa del fons d'Hisenda de Tarragona (1936-1945).

Arxiu Històric Comarcal de Tàrraga: inventari del fons municipal de Maldà (1631-1985).

Arxiu Històric Comarcal de Terrassa: inventaris dels fons del Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 1 de Terrassa, secció penal (1934-1955); i de l'empresa A. Blasi Canela S. A. de Terrassa (1959-1975).

BIBLIOGRAFIA

ALBERCH i FUGUERAS, Ramon. «Informàtica, control democràtic i arxius». A: *Revista de Catalunya*. Núm. 111 (Barcelona, octubre 1996), pàg. 9-19.

ALBERCH i FUGUERAS, Ramon. «Las Asociaciones Profesionales de Archiveros como Motor de Cambio». A: *5º Congreso Nacional de Bibliotecarios, Archivistas y Documentalistas*. Lisboa, APBAD, 1994, pàg. 399-405.

ALBERCH i FUGUERAS, Ramon. «El paper dels arxius com a fonts per a la investigació històrica». A: *Patrimoni i història local. Jornades d'homenatge a Lluís Esteva i Cruaños*. Sant Feliu de Guíxols, Ajuntament, 1996, pàg. 115-117.

ARXIU de Textos Catalans Antics. Vol. 15. Barcelona, 1996. 925 pàg.

ARXIU Històric Comarcal de Figueres. Figueres: Consell Comarcal de l'Alt Empordà, Ajuntament de Figueres, Generalitat de Catalunya, 1997 [fullet].

ARXIU Històric Comarcal d'Olot. Olot: Consell Comarcal de la Garrotxa, Ajuntament d'Olot, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1996 [fullet].

ARXIU Històric Comarcal de Puigcerdà. Puigcerdà: Consell Comarcal de la Cerdanya, Ajuntament de Puigcerdà, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1996 [fullet].

ARXIU Històric Comarcal de Valls. Valls: Consell Comarcal de l'Alt Camp, Ajuntament de Valls, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, [1997] [fullet].

BAIG i ALEU, Marià. «L'arxiu comtal de Perelada. Elements per a la seva història». A: *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*. Vol. 29 (Figueres, 1996), pàg. 305-340.

BATALLER PRADO, Lina; FORNÉS FERRER, Mercè. «La comarcalització d'arxius: una opció de futur». A: *Espai obert. Revista d'assaig i investigació (comarques centrals valencianes)*. Núm. 3 (Gandia, 1996), pàg. 12-13.

BENEITO LLORIS, Àngel; BLAY MESEGUER, Francesc X. «Aprofitament didàctic dels arxius». A: *Espai obert. Revista d'assaig i investigació ...* Núm. 3, cit., pàg. 81-90. *Boletín de información*. Núm. 1 (Centro de Información Documental. Subdirección General de los Archivos Estatales. Madrid, gener-març 1996). 179 pàg.

BUTLLETÍ Informatiu de l'Associació d'Arxivers de Catalunya. Any 9. Núm. 39 (Barcelona, gener-febrer 1997). 4 pàg.

CARMONA DE LOS SANTOS, María. *Manual de sigilografía*. Madrid: Ministerio de Educación y Cultura, 1996. 109 pàg. (Normas técnicas de la Subdirección General de los Archivos Estatales; 5).

CONSEIL INTERNATIONAL DES ARCHIVES/INTERNATIONAL COUNCIL ON ARCHIVES. *ISAAR (CPF). Norme internationale sur les notices d'autorité archivistiques relatives aux collectivités, aux personnes et aux familles*. Préparée par la Commission ad hoc sur les mesures de description. Paris, France, 15-20 novembre 1995 (Version définitive approuvée par le CIA). Versió francesa de la norma original anglesa, deguda a Christine Nougaret.

CONSEIL INTERNATIONAL DES ARCHIVES. *ISAAR (CPF). Norma Internacional per a registres d'autoritat arxivística d'organismes, persones i famílies*. Preparada per la Comissió Ad Hoc de Normes de Descripció. Paris, França, 15-20 de novembre de 1995 (Versió final aprovada pel CIA). Versió catalana preparada per Jaume Rufí i Pagès amb l'assessorament de Josep Matas i Balaguer i Laureà Pagarolas i Sabaté. Barcelona: Associació d'Arxivers de Catalunya. Departament de Cultura, 1996. 21 pàg.

DALMAU i FONT, Agustí. «Gonçal Cutrina, arxiver». A: *Annals 1994-1995. Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès* (Ripoll, 1996), pàg. 27-30.

DALMAU i FONT, Agustí. «Proposta d'ordenació dels fons militars dels arxius de Llanars, Setcases i Vilallonga de Ter». A: *Annals 1994-1995. Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès* (Ripoll, 1996), pàg. 171-180.

«Darreres donacions a l'arxiu municipal». A: *Sant Feliu de Guíxols. Arxiu i Museu d'Història de la Ciutat*. Núm. 26 (Sant

Feliu de Guíxols, gener 1997), pàg. 8.

«Els fons documentals de l'arxiu històric». A: *Fundació Rafael Campalans. Arxiu Històric de la Fundació*. Barcelona, desembre 1996, pàg. [4].

FERNANDEZ TRABAL, Josep. «Los archivos empresariales en Cataluña. Balance de 15 años de actuación del Arxiu Nacional de Catalunya». A: *Revista de Historia Industrial*. Núm. 9 (Barcelona, 1996), pàg. 183-198.

GRAU I PUJOL, Josep M.T. i PIQUÉ i PADRÓ, Jordi. «El fons documental del Centre Penitenciari de Tarragona (1939-1975) que es conserva a l'Arxiu Històric de Tarragona». A: *La província de Tarragona durant el franquisme (1939-1976). Política, societat i cultura*. Publicacions del Centre d'Estudis Històrics i Socials «Guillem Oliver». Tarragona, 1996, pàg. 243-255.

GRAU I PUJOL, Josep M.T. i PIQUÉ i PADRÓ, Jordi. «L'usuari de l'arxiu: l'exemple de l'Arxiu Històric de Tarragona». A: *Patrimoni i història local. Jornades d'homenatge a Lluís Cruañas*. Sant Feliu de Guíxols, Ajuntament, 1996, pàg. 123-125.

José María Quadrado i l'Arxiu del Regne de Mallorca. *Centenari de la seva mort*. Palma de Mallorca: Govern Balear. Conselleria d'Educació, Cultura i Esports, 1996. 37 pàg.

JUSTRELL, B; ROPER, M; WHITE, H.J. *Guidelines for the Preservation of Microforms*. París: International Council on Archives/ Conseil International des Archives, 1996. [2] f. + 19 pàg. (2a ed. revisada) (Studies/Études; 2)

La imatge i la recerca històrica. Ponències i comunicacions. IV Jornades Antoni Varrés. Girona: Ajuntament, 1996. 269 pàg.

LLIGALL. *Revista Catalana d'Arxivística*. Núm. 11 (Barcelona, 1997). 315 pàg.

LÓPEZ, Pedro. «Més qüestions sobre la reclassificació de l'ACA i els comentaris apocalíptics». *L'Avenç*. Núm. 205 (Barcelona, juliol-agost 1996), pàg. 67-69.

LÓPEZ GUTIÉRREZ, Antonio J. [i col·laboradors]. *Archivo General de Indias. Inventario de la Sección de Correos*. Ma-

drid: Ministerio de Educación y Cultura. Dirección General del Libro, Archivos y Bibliotecas, Ministerio de Fomento, 1996. 794 pàg.

MAYANS, Antoni. «El fons de la Falange, recuperat parcialment». A: *Vitrina. Publicació del Museu Comarcal de la Garrrotxa i de l'Arxiu Històric Comarcal d'Olot*. Núm. 8 (Olot, 1996), pàg. 6.

[MAYANS, Antoni]. «Josep M. Solà-Morales i l'Arxiu». A: *440 m sobre el nivell del mar*. Núm. 16 (Olot, novembre 1996), pàg. 45.

[MAYANS, Antoni]. «Els capbreus, una font documental poc utilitzada». A: *440 m sobre el nivell del mar*. Núm. 17 (Olot, desembre 1996), pàg. 57.

PADROSA i GORGOT, Inés (dir.), GIL i TORT, Rosa Maria (col.). *Bibliografia interdisciplinària de l'Alt Empordà*. 2 vols. Figueres: Consell Comarcal de l'Alt Empordà, 1996. 512 i 707 pàg.

PADROSA, Inés. «Aproximació a la Biblioteca-Arxiu d'Eduard Rodeja». A: *La vida i l'obra d'Eduard Rodeja i Galter*. Figueres: Institut d'Estudis Empordanesos, 1996, pàg. 85-92.

PÉREZ i GÓMEZ, Xavier. «Sant Fost, Martorelles i Santa Maria a l'arxiu històric de Salamanca». A: *Campsentelles. Revista del Centre d'Estudis Santfostencs-Amics de Cabanyes*. Núm. 2 (Sant Fost de Campsentelles, 1996), pàg. 8-24.

PÉREZ i GÓMEZ, Xavier. «Documentació dels maçons selvatans a l'Arxiu de Salamanca». A: *Quaderns de la Selva*. Núm. 9 (Santa Coloma de Farners, 1996), pàg. 205-212.

PIQUÉ i PADRÓ, Jordi. «El fons municipal de Vespella de Gaià». A: *New Culturals*. Núm. 3 (Vespella de Gaià, 1996), pàg. 2.

PUIG i USTRELL, Pere. «Arxiu Històric Comarcal de Terrassa: un pas vers la normalització del servei d'arxiu». A: *Terme*. Núm. 11 (Terrassa, novembre 1996), pàg. 3-4.

ROIG i SIMON, Marisa. «Inventari d'un arxiu patrimonial: els Delhom-Gibert de Castelló d'Empúries». A: *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*. Vol. 29 (Figueres, 1996), pàg. 341-352.

SAIZ, María Dolores. «Nuevas fuentes historiográficas». A: *Historia y comunicación social*. Núm. 1 (Madrid, 1996), pàg. 131-143.

TAPIOLAS i BADIALLA, Judit. «L'Arxiu Municipal de Rubí». A: *Terme*. Núm. 11 (Terrassa, novembre 1996), pàg. 5-6.

VINCENT, Suzanne. «Gestion, traitement, conservation et diffusion des documents dans les musées: la place de l'archiviste». A: *Archives*. Vol. 27. Núm. 3 (Sillery, Québec, hivern 1996), pàg. 53-77.

ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA

EL FONS FOTOGRÀFIC BERT I CLARET

El fons fotogràfic Bert i Claret està integrat pel material gràfic de Ramon Claret i Arti-

gas (Sant Pere de Ribes, 1887 - Barcelona, 1965) i Joan Bert i Vila (Barcelona, 1896-1974), membres de la generació pionera de fotoperiodistes a Catalunya i socis, des de

1920, en la seva vida professional. L'any 1942 s'afegí a aquesta societat Joan Bert i Padreny (Barcelona, 1927-1993), el qual continuà la tasca dels seus mestres fins l'any 1965, moment en què es dedicà al món de la televisió. Precisament serà ell qui conservarà les imatges de tots tres i hi va afegir les d'un altre fotògraf, en Guardiola, col·laborador també del diari *El Mundo Deportivo*, primera publicació esportiva d'àmplia difusió editada a Catalunya.

1- Els fotògrafs: dos membres de la generació pionera del fotoperiodisme esportiu i un representant de la generació de postguerra

Ramon Claret inicià la seva activitat professional l'any 1910. Va ser un dels primers fotògrafs que es van plantejar com a font bàsica d'ingressos la fotografia de premsa. Al costat d'homes com Merletti, Brangulí, Moragas, Balell, Domínguez, Portella, Carlos Pérez de Rozas, Masdeu, Hermenegildo Vallvé, Manuel Mateo i Joan Bert, es dedicà a la informació gràfica d'actualitat especialitzant-se dins l'àmbit de l'esport. Actualment està considerat juntament amb Co de Triola, com un dels homes més emblemàtics de la primera generació de reporters gràfics esportius. Natació i motonàutica són els seus temes més destacats però també va realitzar altres tipus de feines, com reportatges per a diferents entitats o fotografia publicitària. Els anys de la Guerra Civil el van portar al front com a reporter i un cop finalitzat el conflicte bèl·lic, fou represaliat per haver col·laborat amb la Generalitat; el seu material va ser requisat. Testimoni de la seva obra són diverses publicacions en les quals col·laborà, com ara *Espor*, *Blanco y Negro* i *Marca*. A *El Mundo Deportivo* treballà com a redactor gràfic des de l'any 1920 fins al 1963, en què es jubilà.

Joan Bert i Vila, ebenista de professió i afeccionat a la fotografia, va començar a col·laborar en el món del fotoperiodisme en conèixer Ramon Claret, cap a l'any 1920. Poc a poc es va convertir en un professional que no abandonà mai, però, la seva antiga professió. Avui és enumerat entre els pioners del fotoperiodisme esportiu català i reconegut per les imatges amb les quals va il·lustrar durant cinquanta anys les cròniques del que passava als diferents camps de futbol. Les revistes i diaris *El Mundo Deportivo* (per al qual treballà gairebé en el decurs de tota la seva vida professional), *Marca*, *Destino*, *Barça*, *Blanco y Negro*, *Estadio*, *El diari de la Rambla*, publicaren les imatges corresponents a temes esportius; mentre que *Triunfo*, *Cine Mundo*, *Vida Deportiva* i *Revista* recolliren les col·laboracions en d'altres temes com cinema i teatre.

Joan Bert i Padreny, fill de Joan Bert i Vila, s'incorporà al món del fotoperiodisme esportiu l'any 1943 de la mà dels dos pioners amb els quals va formar societat: el seu pare i el seu soci, Ramon Claret. Si bé les primeres imatges que publicà ni tan sols anaven signades per ell, sinó per Claret, amb el pas del temps va aconseguir convertir-se en un dels fotògrafs rellevants

de la generació de postguerra. Realitzà el seu primer encàrrec important per a *El Mundo Deportivo*: el seguiment de la Volta Ciclista a Catalunya de l'any 1945; continuaria acompanyant-la fins al 1960. Centrà la seva activitat (igual que els socis) en aquest diari, i col·laborà amb d'altres publicacions com *Triunfo*, *Revista*, el diari *España* de Tànger, *Vida Deportiva*, *Tele-Exprés* i *Tele-Estel*; igual que féu el seu pare, a més de dedicar-se al món de l'esport s'introduí en el de l'espectacle. Però, l'any 1965 s'inicià un canvi en la trajectòria professional del fotògraf. Començà a treballar com a càmera fent reportatges per a TVE. Tres anys després formava ja part de la plantilla. Durant un temps es dedicà a les dues activitats. L'any 1974, després de la mort del seu pare, es decidí per la televisió. A TVE formà part del gabinet de direcció i, més tard, del gabinet de premsa i relacions públiques, on continuà treballant fins que es va jubilar l'1 de gener de 1990.

2- L'arxiu fotogràfic

Les imatges preses per aquests fotògrafs ofereixen una visió global de l'esport a Catalunya des de principi de segle fins els anys 70-80, ja que gairebé totes les modalitats esportives són representades: atletisme, automobilisme, aviació, bàsquet, beisbol, boxa, ciclisme, escacs, esgrima, esquí, golf, handbol, hípica, hoquei (patins i herba), motorisme, motonàutica, natació, patinatge artístic, ping pong, polo, tennis, vela, etc.

Però també cal remarcar que el futbol ha estat un dels esports més representats dintre d'aquest arxiu. El material conservat ha estat descrit i classificat acuradament, la qual cosa permetrà un fàcil accés al seu contingut. La vida de dos equips, el Barça i l'Espanyol, es pot anar seguint a través de diferents partits i temporades; jugadors, entrenadors, tècnics, àrbitres, directius i periodistes apareixen retratats.

De tota manera, l'arxiu també recull altres temàtiques que no tenen relació amb el món de l'esport: festes populars i religioses, esdeveniments importants (enterrament del president Francesc Macià, etc.), retrats d'autoritats i personalitats, espectacles (teatre i cinema, principalment), imatges de la ciutat de Barcelona i d'altres poblacions de Catalunya. Tenen especial interès les treballs realitzats per a diferents encàrrecs comercials (cases de mobles, fàbriques, etc.) i entitats (com el Club Natació Barcelona).

Plaques de vidre, negatius flexibles i còpies en paper és el material de difícil quantificació que integra aquest fons fruit del treball dels quatre fotògrafs (en Claret, els dos membres de la família Bert i en Guardiola). Estem parlant d'uns 4.000 positius i d'unes 6.000 plaques de vidre, aproximadament; però, pel que fa als negatius flexibles, resulta complicat donar xifres aproximades en aquest moment ja que es van guardar les tires de pel·lícula: soltes (unes 2.700), aplegades formant rotlles (unes 370), en arxivadors d'acordió (unes 6.000) i tallats els seus fotogrames (i ensobrats: uns 1.000).

Ens trobem, doncs, davant d'un gran arxiu que aplega els primers vuitanta anys de l'esport català d'aquest segle (tal i com ja el va definir anys enrere J. Cruaños i Tort), i que mostra el treball dels pioners que van aconseguir fer-nos arribar el testimoni, imatge rere imatge, d'una activitat molt important de la nostra societat, l'esportiva, que en definitiva forma part de la història i de la memòria col·lectiva de qualsevol poble.

Mercedes DÍAZ i RODRÍGUEZ

Ingressos

(novembre-desembre 1996)

Àrea dels Fons de l'Administració: Generalitat de Catalunya. Departament de la Presidència, llibres de protocols de disposicions (1977-1987), 11 m. l.; Generalitat de la II República, documentació generada per la Comissió Mixta i la Caixa de Crèdit Agrícola conservada per Francesc Moragas i Barret (1931-1938), 1,2 m. l.; Generalitat de Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques, documentació referent a transports per carretera i transports de ferrocarril (1940-1970), 50 m. l.; Ministeri d'Educació i Ciència. Delegació Provincial de Barcelona, expedients de personal i nòmines de l'Administració Educativa de la demarcació de Barcelona (1902-1980), 17,4 m. l.; Generalitat de Catalunya. Jurat Menor d'exaccions legals (1936), 1 expedient; Generalitat de Catalunya. Departament de Treball, expedients de la Generalitat actual per a la confecció del registre de cooperatives, confraries i mutualitats requisades entre 1939-1943 (1978-1988), 0,6 m. l.

Àrea dels Fons Històrics: *Fons d'Associacions i Fundacions:* Casa de América. Asociación de Expansión Económica Iberoamericana (1912-1968), 130 m. l.; Federació Sindical Tèxtil «Ràdium» (1970-1980), 4,5 m. l.; Federació Catalana de Futbol (1960-1979), 3,5 m. l. *Fons d'empreses:* HACSA (Concèntric i La Cova del Drac) (1946-1990), 1 m. l.; Manufacturas Soldevila SA de Balsarenys (Bages) (anys 20-70), 10 m. l.; Casa Masfarné SA (1931-1975), 5 m. l.; Sociedad Española de Carburos Metálicos SA (1898-1970), 35 m. l.; PHIER SOLAREX (anys 70), 15 m. l. i 353 plànols. *Fons familiars i patrimonials:* família Casadevall de Barcelona (segles XIX-XX), 0,3 m. l.; Güell-Comillas (1939-1952), 0,1 m. l. *Fons personals:* Palanques i Granell, Eduard (1914-1993), 0,1 m. l.; Reventós i Bordoy, Jacint (1910-1969), 31 m. l. *Col·leccions:* Documentació del XXXV Congrés Eucarístic Internacional aplegada per David Vargas i Pino (1952), 0,2 m. l. *Fons diversos:* Casanovas, Joan (1930-1944), 0,1 m. l.

Àrea dels Fons d'Imatges, Gràfics i Audiovisuals: La Frase Quincenal, cartells cedits per La Caixa publicats pel servei de publicacions de la Falange Española sobre propaganda a campaments (1941-1950), 213 unitats; col·lecció fotogràfica de Ferran

Gómez Caton de visites del general Franco a Catalunya (1939-1975), 460 fotografies i 6 gravats; fotografies de l'obra gràfica de Martí Bas i Blasi (1932-1939), 76 positius i 15 negatius; fons fotogràfic de Francesc Xavier Ferran i Brugués i del seu pare Artur Ferran i Albareda de temàtica comercial i industrial (1910-1970), 12.057 plaques de vidre; 1 pel·lícula Pathé-Baby de les germanes Solé i Farré sobre el funeral de Francesc Macià (1933).

(gener-febrer de 1997)

Àrea dels Fons de l'Administració: Generalitat de la II República, 1 fotografia protocol·lària del president Francesc Macià (1931).

Àrea dels Fons Històrics: Fons d'institucions: Cambra de Compensació Bancària de Barcelona (1923-1985), 100 m. l. **Fons d'empreses:** Serra Feliu SA de l'Ametlla de Merola (Berguedà) (1872-1971), 25,5 m. l.; Roca i Umbert C.A. de Granollers (segles XIX-XX), 3 m. l.; La Farga Casanova SA de Campdevànol (Ripollès) (anys 70), 10 m. l. i 2.000 plànols (aprox.); Gráficas Cobas SA (1950-1990), 35 m. l.; Editorial Juventud SA (1944-1990), 100 m. l. **Fons personals:** Joan Ventosa i Calvell (1911-1959), 0,1 m. l.; Germanes Tomàs i Farell (1938-1975), 0,1 m. l.; Lluís Nogué i Pastó (1994), 0,1 m. l.; Manuel Estrany i Enseñat (1900-1970), 1,5 m. l.; Armand de Fluvià (segle XX), 0,4 m. l.; **Col·leccions:** Col·lecció de Cartes Pastorals del Bisbe Torras i Bages (1904-1915), 14 unitats; **Fons diversos:** Acta notarial d'encautament del Tresor de la Mare de Déu de la Mercè (1936), dos exemplars; Memòries de la Comissió Comemorativa de l'Exposició Universal de 1888 (1929-1935), 0,2 m. l.

Àrea dels Fons d'Imatges, Gràfics i Audio-visuals: Gráficas Cobas SA, catàleg de postals i targetes i altre material gràfic (1960-1986).

Nous instruments de descripció

(novembre-desembre de 1996):

Àrea dels Fons de l'Administració: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, informatització de l'inventari dels expedients sobre subvencions de llibres (1979-1980), 0'5 m. l.; Ministeri d'Informació i Turisme. Delegació Provincial de Barcelona, informatització de l'inventari dels expedients de censura d'obres teatrals (1966-1967), 0'5 m. l.; Generalitat de Catalunya, informatització de l'inventari de la documentació sobre obres i instal·lacions efectuades a diferents conselleries (1934-1938), 0'1 m. l.; Junta Electoral Provincial de Barcelona. Eleccions al Parlament de Catalunya 1995, informatització de l'inventari sobre propaganda electoral (1995), 0'1 m. l.; Junta Electoral Provincial de Barcelona. Eleccions Legislatives 1996, informatització de l'inventari sobre propaganda electoral (1996), 0'1 m. l.; Junta Electoral de Zona de Barcelona. Eleccions Municipals 1995, informatització de l'inventari sobre propaganda electoral (1995), 0'2 m. l.; Institució de les Lletres Catalanes, informatització de l'inventari (1937-1939), 0'1 m. l.

(gener-febrer 1997)

Àrea dels Fons de l'Administració: Junta Electoral Provincial de Barcelona. Eleccions al Parlament de Catalunya 1995, catàleg informatitzat de la documentació generada per les meses electorals (1995), 70 m. l.; Junta Electoral Provincial de Barcelona. Eleccions legislatives 1996, catàleg informatitzat de la documentació generada per les meses electorals (1996), 100 m. l.; Generalitat de Catalunya. Departament de la Presidència, informatització de l'inventari de la documentació del Servei d'Obres i Instal·lacions (1978-1984), 0'2 m. l.; Ministeri de Treball i Seguretat Social. Caixa de jubilacions i subsidis, informatització de l'inventari (1914-1959), 1'1 m. l.

Activitats:

- Inauguració de l'exposició *L'Arxiu Nacional de Catalunya. Una institució al servei de l'Administració de Catalunya, de la societat i de la cultura. El Fons President Francesc Macià de l'ANC*, el dijous 28 de novembre de 1996 a Ripoll.
- *Curs d'arxivística i registre de documents*, del 18 al 22 de novembre de 1996 a la seu de l'ANC. Organitzat per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya amb la col·laboració de l'ANC.
- *Curs d'arxivística*, del 9 al 13 de desembre de 1996 a la seu de l'ANC. Organitzat per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya amb la col·laboració de l'ANC.
- Signatura del contracte de dipòsit a l'Arxiu Nacional de Catalunya del fons històric de la Unió Sindical Obrera de Catalunya, en un acte celebrat al Palau Marc de Barcelona, amb la presència del Conseller de Cultura. En el decurs de l'acte, el professor Eduardo Rojo, de la Universitat de Barcelona, pronuncià una conferència sobre l'aportació de l'USOC a la història del sindicalisme català, el dijous 16 de gener al Centre d'Art Santa Mònica.
- Signatura del contracte de dipòsit a l'Arxiu Nacional de Catalunya del fons històric de la Federació Catalana de Futbol, en un acte celebrat al Palau Marc amb la presència del Conseller de Cultura. En el decurs de l'acte, el periodista Juan José Castillo pronuncià una conferència sobre la trajectòria de la Federació Catalana de Futbol dins del conjunt de l'esport català, el dilluns 24 de febrer al Museu i Centre d'Estudis de l'Esport.
- *Curs de Paleografia* per Gerard Marí i Brul, del 13 de febrer al 24 d'abril a la seu de l'Arxiu Nacional de Catalunya. Organitzat per la Societat Catalana de Genealogia, Heràldica, Sigil·lografia i Vexil·logia amb la col·laboració de l'ANC.
- *Curs d'Heràldica* per Armand de Fluvià i Escorsa, del 18 de febrer al 29 d'abril, a la seu de l'Arxiu Nacional de Catalunya. Organitzat per la Societat Catalana de Genealogia, Heràldica, Sigil·lografia i Vexil·logia amb la col·laboració de l'ANC.

- *Curs de Genealogia* per Valerià C. Labara i Ballestar, del 19 de febrer al 30 d'abril, a la seu de l'ANC. Organitzat per la Societat Catalana de Genealogia, Heràldica, Sigil·lografia i Vexil·logia amb la col·laboració de l'ANC.
- Cicle de conferències: *La vida monàstica a l'època medieval*, els dies: 16 de gener *L'Arquitectura monàstica, del S. X al S. XII* per Joan Albert Adell; 23 de gener *La simbologia dins l'arquitectura i l'escultura dels monestirs medievals, entre ells el monestir de Sant Cugat* per P. Antoni Borràs; 30 de gener *Els Benedictins al monestir de Sant Cugat, en el context dels ordes religiosos de l'època medieval* per P. Alexandre Masoliver; 6 de febrer *El món mític i poc conegut dels templers* per Josep Maria Sans i Travé, a la seu de l'ANC. Organitzat per l'Associació d'Amics de la UNESCO de Sant Cugat amb la col·laboració de l'ANC.
- Cicle de conferències: *Semblances i Entitats*, el dia 28 de gener *Ventura Gassol i Rovira*, per Josep M. Ainaud de Lasarte; i el dia 25 de febrer *Joan Comorera*, per Miquel Caminal, a la seu de l'ANC. Organitzat per l'ANC amb la col·laboració de l'Institut d'Estudis Nobiliaris Catalans i la Societat Catalana de Genealogia, Heràldica, Sigil·lografia i Vexil·logia.
- Cicle de conferències: *Noblesa i societat en la Catalunya moderna i contemporània*, els dies: 13 de febrer *La noblesa catalana. Definició i evolució històrica*, per Armand de Fluvià i Escorsa; 20 de febrer *Noblesa i política. Les relacions dels estaments nobles dels Països Catalans amb la monarquia hispànica*, per Ernest Belenguer i Cebrià; 27 de febrer *Noblesa i poder. Les baronies feudals en la Catalunya Moderna*, per Eva Serra i Puig, a la seu de l'ANC. Organitzat per l'ANC amb la col·laboració de l'Institut d'Estudis Nobiliaris Catalans i la Societat Catalana de Genealogia, Heràldica, Sigil·lografia i Vexil·logia.

APLICACIÓ DE LES TAULES D'AVALUACIÓ DOCUMENTAL A L'ANC

(gener-febrer 1997)

- Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar Social, eliminació de la següent documentació: permisos de personal (1988-1990), 2'3 m. l.; control laboral de personal (1988-1990), 2'2 m. l.; convocatòries de personal (1983-1989), 2 m. l.; registre de control intern de documents (1985-1990), 3'2 m. l.; Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, eliminació d'exàmens de la Junta Permanent de Català (1992), 3 m. l.